

Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΘΑΣΟ

Λάμπρου Σουλτάνα

Η οσία Παρασκευή έζησε στις αρχές του 10ου αιώνας. Καταγόταν από τους Επιβάτες, κωμόπολη της Ανατολικής Θράκης, η οποία ευρίσκεται στη θάλασσα του Μαμαρά μεταξύ Σηλυβρίας και Κωνσταντινουπόλεως, εξ ου και οι προσωνυμίες Επιβατηνή ή Επιβατιανή. Επονομάζεται και Νέα για να διαφοροποιείται από την αγία Παρασκευή την Παλαιά, την Ρωμαία (26 Ιουλίου). Είναι αδελφή του οσίου Ευθυμίου του Μυροβλήτου, επισκόπου Μαδύτου. Η μνήμη της εορτάζεται στις 14 Οκτωβρίου¹.

Η οσία εμόνασε στην έρημο του Ιορδάνου και σε ηλικία 26 ετών εκοιμήθη οσιακώς στην πατρίδα της, όπου πέρασε τα δύο τελευταία έτη του βίου της. Τα ιερά λείψανά της ευρέθησαν θαυματουργικώς μετά από παρέλευση ετών (στο πρώτο ήμισυ του 11ου αι.). Ακολούθησαν μία πορεία ανά τη Βαλκανική κατά την περίοδο της επικρατήσεως των Οθωμανών στον χώρο, η οποία πορεία ξεκίνησε από την πατρίδα της προς τον Τύρνοβο, όπου παρέμειναν από το 1231 έως της καταλήψεώς του από τους Οθωμανούς το 1393². Τότε μεταφέρθηκαν στο Βιδύνιο, όπου παρέμειναν έως το 1398 και κατόπιν στο Βελιγράδι³. Με την κατάληψη του Βελιγραδίου το έτος

1. Κ. Δυοβουνιώτης, «Η αγία Παρασκευή (14 Οκτωβρίου)», Ιερός Σύνδεσμος, έτος Ε' (ΙΓ') περιόδου Β', εν Αθήναις 15.10.1909, αριθμ. 107, σ. 1-3. Θ. Ζήσης, Η Αγία Παρασκευή η Επιβατηνή και άγνωστος κανών του Μελετίου Συρίγου εις αυτήν (ανάτυπον εκ της Κληρονομίας, τόμ. ΙΑ', τεύχος Β'), Θεσσαλονίκη 1979. Ο ίδιος, Συμπληρωματικά περί της Αγίας Παρασκευής της Νέας της εξ Επιβατών της Θράκης (ανάτυπον από τον πρώτο τόμο της Θρακικής Επετηρίδας), Κομοτηνή 1981.

2. Η διήγηση εμπεριέχεται στον Βίο της οσίας που συνέγραψε ο Πατριάρχης Τυρνόβου Ευθύμιος· βλ. E. Kalužniacki, Werke des patriarchen von Bulgarien Euthymius (1375-1393), [VR 52], London 1971 [Vienna 1901], σελ. 59-77. Πρβλ. «житие на Петка Търновска», Патриарх Евтимий, Съчинения, София 1990, σελ. 82-95.

3. Η μεταφορά των λειψάνων της οσίας στο Βιδύνιο και κατόπιν στο Βελιγράδι περιγράφεται στον Λόγο του Γρηγορίου Τσάμπλακ· βλ. E. Kalužniacki, Werke des patriarchen, ό.π., σ. 432-436. B. Ангелов-М. Генов. Стара Българска литература 6 примери, превода и библиография, София 1922, σ. 524-529. B. Киселков. Митрополит Грозоруд Цаблак, София 1943, σ. 64-68. И. Иванов. Български старини из Македонија, София 1970², σ. 433-436.

1521 επέστρεψαν στην Κωνσταντινούπολη⁴, απ' όπου το έτος 1641 μεταφέρθηκαν στο Ιάσιο⁵, όπου ευρίσκονται έως σήμερα. Την ιδιαίτερη τιμή, που προσδίδεται στην οσία από τους ορθοδόξους χριστιανούς της Βαλκανικής⁶, φανερώνει η θέση που κατέχει στην αγιογραφία, υμνογραφία, λαογραφία και στην τέχνη αυτών των λαών. Ναοί, μονές, πνευματικά κέντρα, σύλλογοι, αδελφότητες φέρουν το όνομα της οσίας μεταξύ των Σλάβων και των Ρουμάνων ανά τη Βαλκανική⁷.

Στον ελλαδικό χώρο η οσία ετιμάτο αρχικώς τοπικά στην πατρίδα της, τους Επιβάτες, και στην πλησιόχωρη Καλλικράτεια, όπως και στη Βασιλεύουσα. Όταν οι πρόσφυγες από τους Επιβάτες και την Καλλικράτεια της Ανατολικής Θράκης εγκατέλειψαν την πατρίδα τους με την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923 και εγκαταστάθηκαν στη μητροπολιτική Ελλάδα, και δη στη Μακεδονία, μετέφεραν την τιμή της οσίας στους νέους τόπους κατοικίας⁸. Ναοί αφιερωμένοι στην οσία οικοδομήθηκαν στους Νέους Επιβάτες Θεσσαλονίκης, στη Νέα Καλλικράτεια Χαλκιδικής, στην Πτολεμαΐδα του Νομού Κοζάνης, στην Αγριά Βόλου, στους οποίους ναούς τοποθετήθηκαν οι εικόνες και τα ιερά κειμήλια, τα οποία μετέφεραν οι πρόσφυγες από τους ναούς της οσίας Παρασκευής της πατρίδος τους. Ενθυμούμενοι, μάλιστα, τις αδελφότητες κυριών «Οσία Παρασκευή» της πατρίδος τους, συνέστησαν φιλοπτώχους αδελφότητες φέρουσες το όνομα της οσίας.

4. Για την πορεία που ακολούθησαν ανά τη Βαλκανική τα ιερά λείψανα της οσίας, την επάνοδό τους στην Κωνσταντινούπολη, καθώς και τη διάρκεια της παραμονής τους εκεί έως το 1641 μας πληροφορεί ο Βίος που συνέγραψε ο επίσκοπος Μυρέων Ματθαίος· βλ. Α. Παπαδόπουλος-Κεραμείς, *Ανάλεκτα Ιεροσολυμιτικής Σταχυολογίας*, τόμ. Α', Bruxelles 1963, σ. 438-453.

5. Βλ. Ιστορία περί των εν Ιεροσολύμοις πατριαρχευσάντων άλλως καλουμένη Δωδεκάβιβλος Δοσιθέου, βιβλία 11 και 12, έκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1983, σελ. 71 και *Μελετίον*, μητροπολίτου Αθηνών, Εκκλησιαστική ιστορία, τόμ. Γ', εν Βιέννη της Αυστρίας 1784, σελ. 450. Γερμανός Αφθονίδης, Συναΐτης (έκδ.), *Αθνασίου Κομνηνού Υψηλάντου*, Εκκλησιαστικών και πολιτικών των εις δώδεκα. Βιβλίων Η', Θ' και Ι' ήτοι τα μετά την άλωσιν (1453-1789), εκ χειρογράφου ανεκδότου της ιερής μονής του Σινά, [BIM 56], Αθήνα 1870, σελ. 145. D. Cantemir, *Istoria imperiului Otoman*, Bucuresti 1876, σελ. 541-542. Δ. Σκαρλάτος ο Βιζάντιος, *Η Κωνσταντινούπολις...*, τόμ. Α', Αθήνησιν 1851, 1993², σελ. 333. Μ. Γεδεών, *Χρονικά του Πατριαρχικού οίκου και του ναού, εν Κωνσταντινουπόλει* 1884, σελ. 201-202.

6. Αξιοσημείωνται είναι η ομολογία του Ευγενίου Βουλγάρεως σε επιστολή του προς τον ρωμαιο-καθολικό υποδιάκονο Πέτρο Κλαίρικο: «καί νεωτέρων ἔτι πολλῶν Ἀγίων ἡσπασάμεθα λείψανα θανμασίαν εὐωδίαν ἐκπνέοντα, οἷς καί συγχρονίσαντάς τινας ἔγνωμεν, καί διηγουμένων ἡκούσαμεν... καί περὶ Παρασκευῆς τινος νέας, ὑπερλάμπροισ πανηγύρεσι τιμωμένης ἐν πάσῃ Βουλγαρίᾳ ἐπληροφωρήθημεν» ἥς καί τό τίμιον σῶμα ἐκ τῆς Κωνσταντίνου εἰς Μολδοβλαχίαν μετακομισθέν, προσιόντας ἐκεῖ πλείστοις, ὡς εἶδομεν καί αὐτοί, ἀποδέχεται καί ἰᾶται», Ευγενίου Βουλγάρεως, *Εκκλησία Αγίων, θαυμασίων, διωγμῶν*, έκδ. Τήνος, Αθήνα 1993, σελ. 22, 23.

7. Μία αξιόλογη προσπάθεια καταγραφής των ιερών και πνευματικών καθιδρυμάτων των αφιερωμένων στην οσία ανά τη Βαλκανική επιχειρείται στη μελέτη *Sfânta Parascheva, Călăuza Pelerinilor*, έκδ. Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, 2000.

8. Μ. Μαραβελάκης-Α. Βακαλόπουλος, *Αι προσφυγικά εγκαταστάσεις εν τη περιοχή Θεσσαλονίκης*, [ΕΜΣ-ΙΜΧΑ 4], Θεσσαλονίκη 1955, σελ. 431-432.

Και ενώ η εικόνα που επικρατούσε για την αφετηρία της τιμής της οσίας στον ελλαδικό χώρο ήταν αυτή που παρουσιάστηκε ανωτέρω, εξαιρουμένου του Αγίου Όρους, στο οποίο θα αναφερθούμε εκτενώς στη συνέχεια, ο εντοπισμός χειρογράφου κώδικος μεταβάλλει τα μέχρι σήμερα δεδομένα⁹. Ο κώδικας περιέχει τις ακολουθίες και τους βίους της οσίας Παρασκευής της Νέας και της αγίας Παρασκευής της Ρωμαίας, καθώς και νέα άγνωστα υμνογραφικά κείμενα-μεγαλυνάρια, απολυτίκια και παρακλητικό κανόνα των δύο αγίων Παρασκευών. Συντάχθηκε το 1844 υπό τινος αγιορείτου μοναχού Ιακώβου από την ανάγκη συνεορτασμού των δύο αγίων, Παρασκευής της Νέας και Παρασκευής της Ρωμαίας, στον αφιερωμένο στις δύο αγίες ναό του χωριού Θεολόγος στη νήσο Θάσο, όπως μαρτυρείται στον τίτλο του κώδικος και στους δεκαπεντασύλλαβους ιαμβικούς στίχους του γραφέως¹⁰.

Στο σημείο αυτό ας σημειωθεί ότι η σχετική έρευνα που μας οδήγησε στον εντοπισμό του κώδικος ξεκίνησε κατά τη διάρκεια εκπονήσεως της διδακτορικής μας διατριβής, στην οποία εκθέτουμε τα συμπεράσματα της ερευνής και προβαίνουμε στην έκδοση των αγνώστων υμνογραφικών κειμένων για την οσία που εμπεριέχονται στον εν λόγω κώδικα¹¹. Στην παρούσα μελέτη θα παρουσιάσουμε εν συντομία το ζήτημα της τιμής της οσίας στη Θάσο, καταθέτοντας νέα στοιχεία που προέκυψαν από την εκ νέου ενασχόλησή μας με το θέμα, με αφορμή, βέβαια, το παρόν συνέδριο. Επιπροσθέτως θα προβούμε στην έκδοση του βίου της οσίας, που περιλαμβάνεται στον εν λόγω κώδικα.

Όσον αφορά στη χρονική αφετηρία της τιμής της οσίας στη νήσο Θάσο και στους παράγοντες που συνέβαλαν στην καθιέρωση της τιμής της δεν διαθέτουμε καμία άμεση πληροφορία. Ο ναός ο αφιερωμένος στις δύο αγίες Παρασκευές, την Παλαιά και τη Νέα στον Θεολόγο της Θάσου, όπως μαρτυρείται σε επιγραφή του ναού, οικοδομήθηκε το 1843. Στο τέμπλο, αριστερά της Ωραιοί Πύλης, δίπλα στην εικόνα της Παναγίας, στο χώρο όπου εικονίζεται ο άγιος στον οποίο είναι αφιερωμένος ο ναός, διακρίνουμε την εικόνα των δύο Παρασκευών ολόσωμων, της Παλαιάς φέρουσας στο ένα χέρι Σταυρό και στο άλλο κρατώντας την αποτετημημένη κεφαλή της και της Νέας, η οποία στο ένα χέρι κρατά Σταυρό και στο άλλο κοιμποσκοίνει. Ο ναός πανηγυρίζει δύο φορές κατ' έτος, την 26η Ιουλίου, ημέρα της μνήμης της αγίας Παρασκευής της μάρτυρος, και στις 14 Οκτωβρίου, ημέρα της μνήμης της οσίας Παρασκευής της Επιβατηνής. Για την ιστορία του ναού, αναφέρουμε ότι στα τέλη του 19ου αι. η εκκλησιαστική επιτροπή του χωριού Θεολόγος κυκλοφόρη-

9. Ευχαριστούμε θερμώς τον κ. Π. Τσολακόπουλο, συνταξιούχο εκπαιδευτικό, ο οποίος μας ενεχείρισε αντίγραφο του εν λόγω κώδικος. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι ο κ. Τσολακόπουλος συνέγραψε μελέτη με τίτλο: «Ο βίος και τα θαύματα της οσίας Παρασκευής της Επιβατηνής», Καβάλα 1998.

10. Κώδιξ, φ. 2.

11. Σ. Λάμπρου, Η Αγία Παρασκευή η Επιβατηνή. Αγιολογική μελέτη, διδακτορική διατριβή υποβληθείσα στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2001.

σε χάλκινα κέρματα, τις μπακιρέες, οι οποίες έφεραν αποτυπωμένα τα αρχικά γράμματα της εκκλησίας του χωριού· ΑΓΠΡ=Αγία Παρασκευή¹². Η άποψη, σύμφωνα με την οποία προσδιορίζεται χρονικά η ανέγερση του ναού πολύ αργότερα, περί το 1871¹³, ανατρέπεται από την προαναφερθείσα επιγραφή και την πληροφορία που αντλούμε από τη χειρόγραφο ακολουθία, ότι, δηλαδή, συνετέθη το έτος 1844 από τον μοναχό Ιάκωβο από την ανάγκη συνεορτασμού των δύο αγίων στον εν λόγω ναό.

Εντούτοις, η ύπαρξη ναού της Αγίας Παρασκευής στον Θεολόγο μαρτυρείται σχεδόν ένα αιώνα νωρίτερα σε δικαιοπρακτικά έγγραφα, του 1749¹⁴ το πρώτο και του 1793¹⁵ το δεύτερο, τα οποία εξέδωσαν οι κ. Χιόνης και κ. Τσιάτας αντίστοιχα. Πιθανόν να υπήρξε παρεκκλήσιο ή μικρός ναός επί του οποίου οικοδομήθηκε ο εν έτει 1843 σημερινός ναός της Αγίας Παρασκευής. Εικάζουμε, μάλιστα, ότι ο εν έτει 1843 οικοδομηθείς ναός, όπως, πιθανότατα, και το προϋπάρχον παρεκκλήσιο που αναφέρεται στα έγγραφα, ήταν αρχικώς αφιερωμένα στην Αγία Παρασκευή τη Ρωμαία, στηριζόμενοι στην εξ αυτοψίας διαπίστωση ότι στη δυτική είσοδο του σημερινού ναού υπάρχει τοιχογραφία όπου παριστάνεται η Αγία Παρασκευή η Ρωμαία, φέρουσα ζεύγος οφθαλμών, ενώ απουσιάζει η οσία Παρασκευή η Νέα.

Συνεπώς μπορούμε με βάση τη μαρτυρία ότι στα 1843 οικοδομήθηκε ο εν λόγω ναός, στον οποίο το τέμπλο, στον ειδικό χώρο για τον άγιο του ναού, υπάρχει η μοναδική εικόνα όπου παριστάνονται οι δύο αγίες Παρασκευές μαζί, σε συνδυασμό και με τη χρονολογική ένδειξη της ακολουθίας (1844), να διατυπώσουμε τη γνώμη ότι η οσία αρχίζει να τιμάται στον Θεολόγο της Θάσου λίγο προ της συντάξεως της ακολουθίας του 1844.

Για τους παράγοντες οι οποίοι συνέβαλαν στην καθιέρωση της τιμής της οσίας στη νήσο, επισημαίνουμε ότι αποκλείουμε την περίπτωση συσχέτισεως της τιμής με την εγκατάσταση πλησίων του χωριού Θεολόγος προσφύγων από τη Βασιλεύουσα μετά την άλωση (1453), δεδομένου ότι οι Κωνσταντινοπολίτες πρόσφυγες στη Θάσο τιμούν τους αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη και Χαράλαμπο, προς τιμήν των οποίων ανήγειραν ναούς¹⁶. Ωσαύτως επισημαίνουμε ότι ούτε και η ίδρυση μετοχίου (1865) από Μολδαβούς μοναχούς της Ρουμανικής Σκήτης του Τιμίου

12. Βλ. Α. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου 1453-1912, [ΕΜΣ-Μακεδονική Βιβλιοθήκη, αρ. 64], Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 151-153.

13. Α. Μπακιρτζής, «Το μονύδριο της Παναγίας και ο Θεολόγος της Θάσου», Μακεδονικά 24 (1984), 133.

14. Κ. Χιόνης, «Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου των ετών 1731-1855», *Θασιακά*, 1(1984), 88.

15. Κ. Τσιάτας, «Το κτίσμα που εστέγασε την ελληνική σχολή Θεολόγου», *Θασιακά*, 4 (1987), 149.

16. Α. Βακαλόπουλος, Ιστορία της Θάσου, ό.π., σελ. 13, Α. Μπακιρτζής, «Το μονύδριο», ό.π., σελ. 124.

Προδρόμου¹⁷ θα μπορούσε να συνδεθεί με την τιμή της οσίας, αφού αυτή προηγείται χρονικά της συστάσεως του μετοχίου.

Στο ζήτημα της καθιερώσεως της τιμής της οσίας στη Θάσο, κατά την άποψή μας, συνέβαλε σημαντικά η στενή σχέση του νησιού με το Άγιον Όρος¹⁸, το κέντρο του ορθοδόξου μοναχισμού, όπου οι άγιοι της Εκκλησίας μας τιμώνται από ορθόδοξους μοναχούς κάθε εθνικότητας. Είναι γνωστόν, εξάλλου, ότι οι συντάκτες Έλληνες και Σλάβοι, των υμνοαγιολογικών κειμένων για την οσία, τα περισσότερα εκ των οποίων σώζονται σε χειρόγραφα που φυλάσσονται στις αγιορείτικες βιβλιοθήκες, είχαν αγιορείτικη παιδεία. Στο οστεοφυλάκιο των ιερών μονών Βατοπαιδίου¹⁹ και Δοχειαρίου²⁰ φυλάσσονται τεμάχια εκ του ιερού λειψάνου της οσίας. Στη μονή Χελανδαρίου υπάρχει φορητή εικόνα της οσίας (sveta Petka), την οποία δώρισε στη μονή ο Σέρβος ζωγράφος Ιωάννης, κατά την παραμονή του εκεί περί τα τέλη του 1631 πιθανόν και μέχρι το καλοκαίρι του 1632²¹. Η οσία εικονίζεται και σε τοιχογραφία του Κυριακού της Σκήτης της Αγίας Τριάδος Καυσοκαλυβίων, που ιστορείται στον 17ο αιώνα. Αξιολογούμενη, επίσης, είναι η συμβολή των Κολλυβάδων Πατέρων στην καθιέρωση της τιμής της οσίας στον Άθωνα και στη διάδοσή της στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο²², με την συμπερίληψη του βίου της οσίας στην έκδοση του *Νέου Λειμωναρίου* (1819).

Εξ όσων προαναφέρθησαν συνάγεται το συμπέρασμα ότι η τιμή της οσίας μεταφέρθηκε εκ του Αγίου Όρους στη Θάσο, της οποίας η πνευματική ζωή επηρεάζετο άμεσα από τους μοναχούς-επιτρόπους των αγιορείτικων μετοχίων που υπήρχαν στη νήσο. Σ' αυτό συνηγορούν, άλλωστε, και τα στοιχεία που αντλούμε από τον τίτλο²³ και τους δεκαπεντασύλλαβους ιαμβικούς στίχους του χειρογράφου κώδικος:

17. Γ. Σμυρνάκης, Το Άγιον Όρος, Καρύες 1988 (φωτογ. ανατ.), σελ. 424. Κ. Βλάχος, Η χειρόνησος του Αγίου Όρους Άθω και οι εν αυτή μοναί και οι μοναχοί πάλαι τε και νυν. Μελέτη ιστορική και κριτική, εν Βόλω 1903, σελ. 178. Δ. Στρατής, Το νησί της Θάσου [Εκκλησία και Θεολογία 6], Καβάλα 1995, σελ. 82-84.

18. Βλ. Δ. Στρατής, Το νησί της Θάσου, ό.π. και Γ. Κουκλιάτης, Ο μοναχισμός και τα μοναστήρια της Ιεράς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, [Εκκλησία και Θεολογία 5], Καβάλα 1992, σελ. 67-77.

19. Νικηφόρος Μανάδης, αρχμ., «Πώς ήλθε επί τέλους το ιερό λείψανο της οσίας Παρασκευής της Επιβατηνής στην Πτολεμαΐδα», Σάλπιγξ Ορθοδοξίας, έτος Α', τεύχ. Ε' (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2001) 15.

20. Χριστόφορος Κτενάς, αρχμ., «Τα κειμήλια της εν Αγίω Όρει Άθω ιεράς βασιλικής, πατριαρχικής και σταυροπηγιακής μονής του Δοχειαρίου», ΕΕΒΣ 7 (1930) 123.

21. Βλ. Σρέτεν Πέτκοβιτς, Εικόνες Ιεράς Μονής Χελανδαρίου, έκδ. Ι. Μ. Χελανδαρίου, Άγιον Όρος 1997, σελ. 17-18.

22. Σ. Λάμπρου, «Η συμβολή των Κολλυβάδων στη διάδοση της τιμής της οσίας Παρασκευής της Επιβατηνής», ανακοίνωση στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο που έλαβε χώρα στο Veliko Turnovo από 29 έως 31 Οκτωβρίου με θέμα Cultural Texts of the Past: Mediators, Symbols and Ideas.

23. Στον τίτλο της ακολουθίας διαβάζουμε: «*Ασματική Ακολουθία της οσίας μητρός ήμων Παρασκευής της Νέας της εξ Έπιβατων και της εκ Ρώμης Παλαιάς Παρασκευής. Έπανξηθηείσα και πλου-*

συντάκτης των ακολουθιών και των βίων των δύο αγίων Παρασκευών φέρεται αγιορείτης μοναχός ονόματι Ιάκωβος, τον οποίο ταυτίζουμε με τον γνωστό υμνογράφου του 19ου αιώνας, Ιάκωβο Κωφό Νεασκητιώτη²⁴, ερειδόμενοι στα χαρακτηριστικά και στη δομή των έργων του κώδικος και, βεβαίως, μετά από παλαιογραφική συγκριτική μελέτη των κειμένων αυτών και αυτογράφων του Ιακώβου. Επίσης, δεν είναι τυχαία και η μαρτυρούμενη συμβολή του ηγουμένου της ιερής μονής Φιλοθέου, Βαρθολομαίου, προς τον οποίο απευθυνόταν η αίτηση των προυχόντων του Θεολόγου, κυρίου Ματθαίου Αναγνώστου Ιωαννιτίδου και κυρίου Λουρέντζου Αναγνώστου Χατζή Ιωάννου, για τη δημιουργία ειδικής υμνολογικής συνθέσεως.

Στον κώδικα του Θεολόγου της Θάσου εμπεριέχονται, όπως προαναφέρθηκε, ακολουθία και βίος της οσίας Παρασκευής. Η ακολουθία²⁵ δεν είναι άλλη παρά η αποδιδόμενη στον Μελέτιο Συρίγο με ελάχιστες τροποποιήσεις και προσθήκες, τις οποίες επισημαίνουμε σε άλλη μελέτη μας, στην οποία δημοσιεύεται μεταξύ άλλων υμνογραφικών κειμένων και ο πρωτότυπος και ιδιαίτερα αξιόλογος παρακλητικός κανών²⁶, ο προσαρμοσμένος στην ανάγκη συνεορτασμού των δύο αγίων Παρασκευών στον Θεολόγο της Θάσου²⁷, στον οποίο οι δύο υμνούνται ως προστάτιδες του τόπου από κινδύνους και λοιμικές νόσους, και ο ναός τους παρουσιάζεται ως πηγή ιάσεων και θαυμάτων.

Στην παρούσα μελέτη θα ασχοληθούμε με τον βίο της οσίας που συνέγραψε ο μοναχός Ιάκωβος²⁸, του οποίου βίου προτάσσεται εκτενές εγκώμιο προς την οσία²⁹. Το υπόλοιπο κείμενο μπορεί να διαιρεθεί σε δύο ενότητες. Η πρώτη είναι η βιογράφηση της οσίας, η εύρεση των ιερών λειψάνων και η εγκατάστασή τους στο ναό των Αγίων Αποστόλων στην Καλλικράτεια³⁰. Καθίσταται σαφές ότι πηγή του γρα-

τησθεῖσα μετά λιτῆς, καθισμάτων καὶ κανόνος ἑτέρου, εἰς ἀπάρτησιν ἑορτῆς τελείας, τοῦ ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ Ναῷ αὐτῶν κειμένῳ κατὰ τὴν νῆσον Θάσῳ, ἐν τῇ κόμῳ τοῦ Θεολόγου. Προσετέθη δὲ καὶ Παρακλησις εἰς τὰς δύο ὁμοῦ ἵνα ψάλληται ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν, καὶ εἰς τοὺς πάσχοντας ἀσθενεῖς, πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Αἰτήσῃ μὲν τῶν ἐντιμωτάτων προυχόντων τῆς αὐτῆς θεοσώστου κόμης Θεολόγου, κυρίου Ματθαίου Ἀναγνώστου Ἰωαννιτίδου καὶ κυρίου Λουρέντζου Ἀναγνώστου Χατζῆ Ἰωάννου εἰς αἶδιον αὐτῶν μνημόσυνον. Προστασία δὲ καὶ σπονδὴ τοῦ ὁσιωτάτου Γέροντος τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς τε καὶ πατριαρχικῆς μονῆς Φιλοθέου κυρίου κυρίου Βαρθολομαίου, δαπάνῃ αὐτῶν. Ἐγρᾶφῃ δὲ ὁ βίος καὶ τῶν δύο ἁγίων Παρασκευῶν ἵνα ἀναγιγνώσκεται πρὸς ὠφέλειαν τῶν πιστῶν ἐν ταῖς μνήμαις αὐτῶν, πόνῳ δὲ Ἰακώβου μοναχοῦ. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ μωμδ' 1844. Ἐν τῇ Ἀγιωνύμφῳ Ὁρει τοῦ Ἀθωνος».

24. Για τον Ιάκωβο Νεασκητιώτη βλ. Χ. Μπουλάκη-Ζήση, Ιακώβου Νεασκητιώτου, ασματική ακολουθία του αγίου Ιωάννου της Ρίλας (Ανάτυπο εκ της Κληρονομιάς), Θεσσαλονίκη 1982, σελ. 85-93.

25. Κώδιξ, φφ. 4-25.

26. Κώδιξ, φφ. 76-84.

27. Σ. Λάμπρου, Η Αγία Παρασκευή, όπ.π., σελ. 103-121.

28. Κώδιξ, φφ. 30-35.

29. Κώδιξ, φφ. 26-29.

30. Κώδιξ, φφ. 30-34.

φέως στη σύνταξη αυτής της ενότητας είναι το σύντομο *Συναξάριον* το αποδιδόμενο στον Μελέτιο Συρίγο και εκδεδωμένο μετά της Ακολουθίας της οσίας στο Ιάσιο το 1817³¹. Κατά την εκτίμησή μας, ο βίος του μοναχού Ιακώβου αποτελεί δημώδη διήγηση του εν λόγω *Συναξαρίου* ως προς το τμήμα αυτό της βιογραφήσεως της οσίας και της ευρέσεως των ιερών λειψάνων της. Ωστόσο αξιοπαρατήρητη είναι η πληροφορία που μας παρέχει ο Ιάκωβος, πληροφορία η οποία σημειωτέον απουσιάζει από το *Συναξάριον* του Μελετίου Συρίγου και δεν απαντά σε καμία από τις πηγές του βίου της οσίας: *«οἱ γονεῖς αὐτῆς ἦσαν εὐγενεῖς καὶ ἔνδοξοι, κατὰ τοὺς χρόνους 6500 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, κατὰ τὸν καιρὸν ὅπου ἐκράτουν οἱ Λατίνοι τὰ Ἱεροσόλυμα, διώξαντες ἐκείθεν τοὺς ἀγαρηνοὺς»*. Ο Ιάκωβος τοποθετεί τη γέννηση της οσίας περί το 992³² (6500-5508), προσδιορίζοντας χρονικά σ' αυτή την περίοδο και την κατάληψη των Ιεροσολύμων από τους Λατίνους, γεγονός, όμως, που συνέβη περίπου εκατό έτη αργότερα. Γνωρίζουμε ότι ο πάπας Ουρβανός Β΄ προέβη, το έτος 1095, στη διοργάνωση παπικού στρατού με σύμβολο το σταυρό, μετά από αίτημα του αυτοκράτορος του Βυζαντίου Αλεξίου Α΄ του Κομνηνού για στρατιωτική ενίσχυση από τη Δύση. Οι σταυροφόροι κατέφθασαν στην Κωνσταντινούπολη το επόμενο έτος και στη συνέχεια, αφού κατέλαβαν τη Νίκαια (1097) και την Αντιόχεια (1098), προχώρησαν στην κατάληψη των Ιεροσολύμων τον Ιούλιο του έτους 1099 και την ίδρυση εκεί λατινικού κράτους.

Η δεύτερη ενότητα³³ είναι το χρονικό της μετακομιδής των λειψάνων της οσίας, το οποίο είναι σύντομο και εμπεριέχει ιστορικές ανακρίβειες. Ο Ιάκωβος παρουσιάζει τους βασιλείς της Κωνσταντινουπόλεως να ζητούν τα λείψανα της οσίας, λόγω των θαυμάτων που ενεργούσαν, να τα μεταφέρουν από την πατρίδα της στο ναό των Αγίων Αποστόλων στη Βασιλεύουσα και να παραμένουν εκεί έως την Άλωση. Κατόπιν θέλει τον πρώτο Πατριάρχη μετά την Άλωση, τον Γεννάδιο Σχολάριο, να μεταφέρει τα λείψανα της οσίας μαζί με άλλα τρία αγίων γυναικών, της αγίας Θεοφανούς, της αγίας Ευφημίας και της αγίας Σαλώμης στο ναό της Παμμακαρίστου. Ωσαύτως ομιλεί και για άμεση μετακομιδή τους από την Παμμακάριστο στον ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι³⁴. Ας σημειωθεί ότι και ο επίσκοπος Μυρέων Ματ-

31. Ακολουθία τῆς οσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατινῆς νῦν ἐκ νέου ἐπιμελῶς διορθωθείσα καὶ προσθήκαις πλουτισθεῖσα, τύποις τε ἐκδοθεῖσα, σπουδῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ πανοσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου καὶ καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν κυρίου Σεραφεῖμ, τοῦ Καρχαλινοῦ, καὶ τοῦ Λ.Μ.Γ., ἐν Ἱασίῳ 1817. Ἐν τῷ ἐλληνικῷ τυπογραφίῳ.

32. Στη μελέτη μας, η Αγία Παρασκευή, όπ.π., σελ. 143-147, προσδιορίζει με χρονικά τη γέννηση της οσίας μεταξύ των ετών 908 και 925, μετά από αξιολόγηση των βιογραφικών πληροφοριών για την οσία σε συνδυασμό με τα στοιχεία, τα οποία μας παρέχουν οι σχετικές με το πρόσωπο του αδελφού της Ευθυμίου, επισκόπου Μαδύτου, πηγές.

33. Κώδιξ, φ. 34.

34. Βλ. Μ. Γεδεών, Χρονικά του πατριαρχικού οίκου και του ναού εν Κωνσταντινουπόλει 1884, σελ. 75-76, όπου πληροφορούμεθα ότι ο χρονογράφος Κύριλλος ο Λαυριώτης υποπίπτει στο ίδιο σφάλμα.

θαίος, συντάκτης βίου της οσίας Παρασκευής, ομιλεί για άμεση μετακομιδή των λειψάνων της οσίας από την Παμμακάριστο στον ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι, πληροφορία που, ωστόσο, αποτελεί το μοναδικό στοιχείο συγκλίσεως στη διήγηση των δύο κειμένων, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο Ιάκωβος αγνοεί τον βίο του Ματθαίου.

Προσक्रώνει στην ιστορική πραγματικότητα και η επόμενη διήγηση³⁵ στο κείμενο του Ιακώβου, σύμφωνα με την οποία το λείψανο της οσίας μεταφέρεται από την Κωνσταντινούπολη στο Ιάσιο επί πατριαρχίας Ιερεμίου³⁶, μετά από αίτηση του ηγεμόνος Μπογδάν Πέιν Πέτρου και κατόπιν αποπληρωμής από τον δεύτερο των χρεών του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Το κείμενο ολοκληρώνεται³⁷ με την προτροπή του συντάκτη για μίμηση των αρετών της οσίας, τονίζοντας ιδιαίτερα την αρετή της ελεημοσύνης και της αγάπης.

Η σύγχυση και η ιστορική ασυνέπεια του συντάκτη, που χαρακτηρίζουν τη δεύτερη αυτή ενότητα, καθιστούν προφανές ότι ο συντάκτης αγνοεί τις γνωστές αγιολογικές και ιστορικές πηγές, οι οποίες μας παρέχουν άλλες πληροφορίες στο θέμα της μετακομιδής των λειψάνων της οσίας. Ωστόσο, είναι εμφανές ότι το κείμενο δεν παρουσιάζει εξάωτηση από συγκεκριμένη πηγή. Πιθανόν ο Ιάκωβος προσπαθεί να αξιοποιήσει ό,τι έχει ακούσει για την οσία ή, ίσως, αντλεί στοιχεία από πηγή άγνωστη σ' εμάς καθ' όλα, βέβαια, επισφαλής, δεδομένου ότι πρώτον η μεταφορά των λειψάνων στην Κωνσταντινούπολη συνέβη το 1521, αφού πρώτα φιλοξενήθηκαν στο Τύρνοβο, στο Βιδύνιο και στο Βελιγράδι³⁸. Δεύτερον εναποτέθηκαν αρχικώς στο ναό της Παμμακαρίστου, ακολουθώντας έκτοτε την ιστορία των περιπλανήσεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου μετά την έξωσή του από την Παμμακάριστο (1586) έως και την τελική του εγκατάσταση στο Φανάρι (1601)³⁹. Τρίτον η μεταφορά τους στο Ιάσιο έγινε το έτος 1641, όταν Πατριάρχης ήταν ο Παρθένιος ο Α' (1639-1644), ο οποίος απεφάσισε το δανεισμό των λειψάνων της οσίας στον ηγεμόνα της Μολδαβίας Βασίλειο Λούπου, ως αναγνώριση της προθυμίας του να αναλάβει την αποπληρωμή των χρεών του Οικουμενικού Πατριαρχείου έναντι της Οθωμανικής Πύ-

35. Κώδιξ, φφ. 34-35.

36. Εννοεί, προφανώς, τον Ιερεμία τον Β' (1572-1579, 1580-1584, 1586-1595), για τον οποίο μας πληροφορεί ο χρονογράφος Δωρόθεος Μονεμβασίας ότι φιλοξενήθηκε στη Μολδαβία από τον ηγεμόνα Πέτρο, με τον οποίο διατηρούσε φιλικές σχέσεις· βλ. Κ. Σάθας, Βιογραφικόν σχεδιάσμα περί του Πατριάρχου Ιερεμίου Β' (1572-1594), εν Αθήναις 1870, σελ. 18-19.

37. Κώδιξ, φ. 35.

38. Βλ. σχετική βιβλιογραφία στις παραπομπές 2, 3 και 4 της παρούσης μελέτης.

39. Βλ. Μ. Χαμιουδόπουλος, «Αι του Πατριαρχείου περιπέτεια», Εκκλησιαστική Αλήθεια 2 (1881-1882) 791-796. Ο ίδιος, «Πότε το Πατριαρχείον εγκατεστάθη εν Φαναρίω», Φανάρι 400 χρόνια, έκδ. Οικουμενικού Πατριαρχείου, εν Κωνσταντινουπόλει 2001, σελ. 65-71. Γερμανός, μητροπολίτης Σάρδεων, «Ο πατριαρχικός οίκος και ναός από του 1453 και εξής», Ορθοδοξία 14 (1939) 110-115, 264-267, 299-305 και Ορθοδοξία 15 (1940) 5-13, 44-50, 71-79, 283-287, 311-316.

λης⁴⁰. Σε γενικές γραμμές παρατηρούμε στο κείμενο χαλαρότητα και αδυναμία ακριβείας του συντάκτου στην παρουσίαση των ιστορικών γεγονότων.

Κατωτέρω παραθέτουμε τον εν λόγω βίο, στον οποίο διατηρούμε τους γραμματικούς τύπους της εποχής, όπως: ἡ λογικαῖς, ἦμαι, σπήτι, δύω, ταῖς ματαιότητες, δόμιναις, εὐγάζω, κ.λπ., διορθώνουμε σιωπηρώς τα ορθογραφικά λάθη του κειμένου, με εξαίρεση τους τύπους όπου αποδεδειγμένα υπάρχει ορθογραφικό λάθος του γραφέως. Όσον αφορά στη στίξη του κειμένου θεωρήθηκε αναγκαία η τροποποίησή της για την κατανόηση του κειμένου.

**Βίος καὶ Πολιτεία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς τῆς Νέας τῆς
ἐξ Ἐπιδατῶν τοῦ Ἑλλησπόντου καταγομένης, μετ' Ἐγκωμίου.
Εὐλόγησον, Πάτερ.**

Λαμβάνοντας, καθὼς ἐζήτησεν ὁ σοφὸς Σολομὼν σοφίαν ἀπὸ
τὸν Θεὸν μεγαλωτάτην καὶ ἐνεργῶντας εἰς τὸ ἐξῆς, κρίνωντας
καὶ ἀποφασίζοντας καὶ ὁμιλῶντας ὡς ἀπὸ Θεοῦ πεφωτισμένος
εἰς τὸ βασιλειὸν τοῦ ἀξίως τε καὶ θαυμασίως κατὰ τὴν σοφίαν
5 ταύτην ὅπου ἄνωθεν ἔλαβεν, διαδίδεται πανταχοῦ ἡ σοφία του,
ἐξαπλώνεται εἰς τῆς γῆς τὸν κύκλον ὅλον, φθάνει καὶ εἰς τὰς
ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἀκούεται καὶ εἰς τὴν Σαβᾶ (ἔθνος αἰθιοπικὸν
τοῦτο τὸ Σαβᾶ, κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς ἀνατολικῆς Ἰνδίας
10 εὐρισκόμενον), ἀκούεται, λέγω, τοῦ Σολομῶντος ἡ σοφία καὶ εἰς
τὴν βασίλισσαν Σαβᾶ. Ἐξυπνοῦσι, φρονημοτάτη οὖσα καὶ αὐτὴ καὶ
σοφὴ κατὰ μέρος, ἡ λογικαῖς δυνάμεις τῆς ψυχῆς της, ἐπιθυμᾷ μὲ
ἄμετρον ἐπιθυμίαν νὰ ἰδῇ τὸν Σολομῶντα καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν
σοφίαν του· δὲν ἡσυχάζει ἡ καρδιά της ἔαν δὲν λάβῃ τὸ ζητούμενον.
Καὶ νὰ ὅπου μὲ δῶρα βασιλικά ὡς βασίλισσα καὶ μὲ βασιλικὴν
15 παράταξιν ἡμερῶν πολλῶν διάστημα περιπατοῦσα καὶ εἰς τὸ
βασιλεῖον τῆς Ἱερουσαλὴμ φθάνουσα καὶ τὸν σοφὸν Σολομῶντα
ἀπολαμβάνουσα καὶ ἐκ τοῦ στόματός του τὴν σοφίαν ἀκούσασα,
ἐπανακάμπτει πάλιν μὲ χαρὰν μεγαλωτάτην εἰς τὸ βασιλεῖόν της.
Ὡς πόσον ὠφελήθη ἀπ' ἐκείνην τὴν σολομώντειον σοφίαν! Δὲν
20 λέγω μόνον ἡ βασίλισσα Σαβᾶ, ἀλλὰ καὶ ὅλη τοῦ Ἰσραὴλ ἡ
βασίλισσα. Μὰ ὡς τόσον ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε, καθὼς

40. Βλ. Δ. Γ. Αποστολόπουλος-Π. Δ. Μιχαλάκης (ἐκδ.), *Η Νομική Συναγωγή του Δοσιθέου*. Μία πηγή και ένα τεκμήριο Α', ἐκδ. Εθνικοῦ Ἰδρύματος Ερευνῶν, [Κέντρο Νεοελληνικῶν Ερευνῶν 35], Αθήνα 1987, σελ. 169 (πράξεις 191 και 192), 431-432 (πράξεις 1042 και 1043). Κ. Δελικάνης, *Πατριαρχικά έγγραφα*, τόμ. Γ', Κωνσταντινούπολις 1905, σελ. 288-295 (ἀπὸ τὸν Κώδικα Α' τοῦ Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου), 296-302 και 303-309. Συλλογὴ Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria Românilor*, τόμ. XIV, μέρος Α' (1320-1716), București 1915, σελ. 138-141, 141-145, 147-152 και 152-158.

1. Πρβλ. *Γ Βασ.* 3, 5-12.

10. φρονημοτάτη cod.

10-18. Πρβλ. *Γ Βασ.* 10, 1-10.

εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, “ἡ βασίλισσα νότου ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι//τὴν σοφίαν Σολομώντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομώντος ὧδε” καὶ ὅχι ἀπλῶς πλεῖον, ἀλλὰ καὶ ἀσυγκρίτως πλεῖον. φ. 27

25 Τί θέλει νὰ εἰπῇ Σολομών; Εἰρηνικός. Καὶ τίς ἄλλος εἰρηνικώτερος ἀπὸ τὸν οὐράνιον Σολομῶντα, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; Τοῦτος ὅχι ἀπλῶς εἰρηνικός, ἀλλὰ ἡ αὐτοειρήνη τοῦτος ὅχι ἀπλῶς σοφός, ἀλλὰ ἡ αὐτοσοφία. Καὶ ποῦ 30 δὲν ἐξαπλώθη ἡ αὐτοσοφία του; Ποῦ δὲν ἀκτινοβολεῖ ἡ λάμψις τῆς διδασκαλίας τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ Εὐαγγελίου; Πόσοι, χωρὶς τὸν ἐπιλοιπον λαόν, βασιλεῖς, βασίλισσαι καὶ βασιλίδες ἐπεθύμησαν νὰ ἀκούσουν τὴν σοφίαν του καὶ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπ’ αὐτήν, τὸ ὅποιον καὶ ἐγινε, καὶ διὰ πάντα γίνεται; Καὶ ἰδοὺ τὴν βλέπομεν 35 καθεκάστην, ἀγκαλὰ καὶ ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, συγκρινομένη μετ’ ἐκείνην τὴν ἀνέκφραστον σοφίαν τοῦ Θεοῦ, λέγεται μωρία κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον. Μὲ ὅλον τοῦτο ἀναμφίβολον εἶναι καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Γραφὴν μαρτυρημένον πῶς δίδει μεγάλην δύναμιν καὶ εὐκολίαν εἰς τὸν σοφὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ 40 νὰ μεθέξῃ κατὰ χάριν ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἄρρητον σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ γένη θαυμασιώτατος κατὰ ἀλήθειαν καὶ ἄξιος μόνης τῆς θεϊκῆς σοφίας. “Πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ἐκβάλλοντι ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά”.

45 Καὶ ποῖος ἄλλος σοφώτερος φαίνεται ἀπὸ τὴν σοφωτάτην Παρασκευὴν τὴν σήμερον παρ’ ἡμῶν εὐφημουμένην καὶ λαμπρῶς ἐορταζομένην, ἡ ὁποία ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὸν Χριστὸν μόνον ποθήσασα. Καὶ τοῦτον ὀλοψύχως ποθήσασα κατεφρόνησε 50 πλοῦτον, δόξαν καὶ κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ ἡδέα καὶ αὐτοὺς τοὺς γεννήτορας καὶ ἄραςα τὸν σταυρὸν αὐτῆς ἀπὸ πρώτης παιδικῆς ἡλικίας τῷ Χριστῷ ἠκολούθησε καὶ ὑπέμεινε τόσῃ σκληραγωγίαν καὶ ἀσκησιν, ξενιτείαν, μόνωσιν καὶ λοιπὴν κακοπάθειαν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ μόνον τὸν νυμφίον τῆς Χριστὸν καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν οὐράνιον. Ὡς κλέους, ὡς δόξης, ὡς τιμῆς 55 ἥς ἡξίωται ἡ ἀείμνηστος.//

Καὶ ὄντως κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἔδειξε καὶ τὴν προθυμίαν τῆς Παρασκευῆς γὰρ προετοιμασία ἐρμηνεύεται. Ὅθεν προετοιμάσασα τὴν ἑαυτὴν τῆς μετ’ αὐτὴν ἀσκον καὶ ἐπιμέλειαν ἀπ’ ἀρχῆς ἕως τέλους ἐγινε “σκεῦος ἐκλογῆς” καὶ 60 κατοικητήριον τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διὸ καὶ ὁ Θεὸς τὴν

φ. 28

22-24. *Matth.* 12, 42.

24. πλοῖον cod.

29. *Περβλ.* Ἐφ. 2, 14.32. *Περβλ.* *Ψαλμ.* 71, 11.37. *Περβλ.* *Α’ Κορ.* 3, 19.42-44. *Matth.* 13, 52.

47. ἀπαλῶν cod.

53-54. *Περβλ.* *Matth.* 25, 10.

57. ὅθεν cod.

59. *Πράξ.* 9, 15.

ἐδόξασε με τσαῦτα θαύματα ὅπου ἔτι ζῶσα ἐτέλεσε. Καὶ τὸ ἁγιόν
της λείψανον μένει σῶον καὶ ἀκέραιον ἕως τὴν σήμερον κείμενον
ἐνδόξως εἰς Μολδοβλαχίαν εἰς τὴν θαυμαστὴν Μονὴν τῶν Τριῶν
Ἱεραρχῶν καὶ συντρέχουσι πανταχόθεν ἡγεμόνες, δόμναις,
65 ἄρχοντες καὶ πᾶς πιστὸς νὰ τὸ ἀσπασθοῦν ἀπολαμβάνοντες τὰς
ἰάσεις ἕκαστος καὶ αἰτημάτων ἐκπλήρῳσιν.

Δείχνεις ἐσύ, ὦ ἀκροατά, ποτὲ πρὸς τὸν Χριστὸν μίαν
τοιαύτην ἀγάπην; Δείχνεις ἐσύ ποτὲ μίαν τοιαύτην παρομοίαν διὰ
τὸν Χριστὸν ἀρχὴν ἀρετῆς; Δείχνεις ποτὲ ἓνα τοιοῦτον παρόμοιον
70 τέλος θαυμασιώτατον; Ἐλαβες, ναί, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, διὰ τοῦ ἁγίου
βαπτίσματος καὶ σὺ τὴν ἀρχὴν ἀξιότατα. Μὰ ἄρά γε ἐφυλάχθη ἡ
ψυχὴ σου καθαρὰ εἰς τὸ ἐξῆς; Τρέχεις ἄρά γε ποτὲ μὲ προθυμίαν
διὰ νὰ φθάσῃς τὸ τέλος ὅμοιον μὲ τὴν ἀρχὴν ὅπου ἔλαβες; Δὲν
φαίνεσαι νὰ ἦσαι τοιοῦτος. Τὰ τρεξίματά σου, τὰ μέσα τῆς ζωῆς
75 σου, ὅπου εἶναι τὰ ἔργα σου, φανερώουν καὶ τὸ τέλος σου. Ποῦ
τρέχεις παντοτινά; Τρέχεις προθύμως ὅχι εἰς εὐαρέστησιν Θεοῦ,
ὅχι εἰς ἐργασίαν τῶν θείων ἐντολῶν, ἀμὴ τρέχεις σπουδαίως εἰς
δρόμον αἰσχυρῶν ἔργων, ὅπου σὲ καταντοῦσιν εἰς τέλος
αἰσχυρότατον. Ποῦ τρέχεις; Εἰς δρόμον ἀδικίας, ἀκαθαρσίας,
80 φθορᾶς σαρκὸς ἀποζύσεως βρωμῶν καὶ δυσωδίας καὶ αἰσχύνῃν
αἰώνιον καταδίκης φρικτῆς ἀτελευτήτου κολάσεως. Τρέχεις εἰς
δρόμον καταλαλιάς, κατακρίσεως, νὰ ἐγκαλέσῃς τὸν ὁμοπιστὸν
σου, ὁμόπατρὶν χριστιανὸν ἀδελφόν σου εἰς κριτήρια ἄνομα καὶ νὰ
τὸν ἀφανίσῃς ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ὡς τρεξίματα βέβηλα καὶ
85 ἀκάθαρτα. Ὡς πόσον τὰ μέσα τούτων φανερώουσι τὸ τέλος σου
ἀνόμιον παντελῶς μὲ τὴν ἀρχήν, ὅπου // εἰς τὸν Θεὸν ἔλαβες τὸ
βάπτισμα, ὅταν μὲ τὸν Χριστὸν ἡ ψυχὴ σου ἐνυμφεύθη. Ὡς πῶς μὲ
τὸν Χριστὸν φαίνεσαι τόσο ἀχάριστος; Καὶ τί λέγω ἀχάριστος,
ὅπου καὶ μὲ ὀλίγον κίνδυνον τῆς προσκαίρου σου ταύτης ζωῆς,
90 εὐθύς παντελῶς μὲ τὰ παράνομά σου ἔργα παντελῶς τὸν ἀρνεῖσαι;
Καὶ λοιπὸν πόσον εἶναι ἀνόμοια τὰ μέσα τῆς ζωῆς σου μὲ τὰ
πρῶτα, ὅταν ἔλαβες τὴν εὐσέβειαν. Ἀλλ' ἡ ἁγία Παρασκευή, διὰ
νὰ ἀπολάβῃς εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀθάνατον ζωὴν, ἀρνήθη παντελῶς
τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἔζησε πολιτείαν ἰσάγγελον. Ἐσύ διὰ νὰ
95 ἀπολαμβάνῃς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὰς ἡδονὰς καὶ γλυκύτητας
τῆς ματαιίας ταύτης καὶ προσκαίρου ζωῆς ἀρνεῖσαι παντελῶς μίαν
εἰς τοὺς οὐρανοὺς αἰώνιον καὶ ἀθάνατον ζωὴν. Ὡς πῶς, ἀλλοίμονον,
διὰ ταῖς ματαιιότητες καὶ γλυκύτητες τοῦ κόσμου τούτου χάνεις
εἰς τοὺς οὐρανοὺς μίαν αἰώνιον ἀθανασίαν. Ὡς πῶς φαίνεσαι
100 κατώτερος, λέγω, καὶ ἀπὸ μερικὸς ἀσεβεῖς Ἑλλήνας καθὼς

φ. 29

71, 72. ἄραγε cod.

74. τρεξίματα του cod.

80. Πρβλ. Μακαρισμούς νεκρωσίμων ἀκολουθίας.

84. τρεξίματα cod.

90. ἀρᾶσαι cod.

96. ἀρᾶσαι cod.

97. ἀλοίμονον cod.

ποτέ πεμφθείς ὁ φιλόσοφος Δημόκριτος πρέσβις πρὸς Φίλιππον
Μακεδόνα καὶ ὁμιλῶντας μετὰ πολλῆς παρρησίας ἄφοβα,
θυμωθεὶς ὁ Φίλιππος εἶπεν εἰς αὐτόν. Δημόκριτε δὲν φοβᾶσαι νὰ
μὴν σοῦ θερίσω τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοὺς ὤμους; Ὅχι τοῦ λέγει, δὲν
105 φοβοῦμαι, διότι, ἂν ἐσὺ μὲ ἀποκεφαλίσῃς, ἡ πατρίδα μου θέλει μὲ
ἀθανατίσῃ. Ἦκουσες τόλμην ἐνὸς ἀσεβοῦς διὰ ματαίαν πρόληψιν
ὅτι θέλει τιμηθῇ μὲ ἀνδριάντα, ἐδυσιάξῃ τὴν ζωὴν του. Καὶ ἐσύ,
χριστιανέ, διὰ τὴν αἰώνιον βασιλείαν, διὰ τὴν συγκατοίκησιν τῶν
ἀγίων ἀγγέλων καὶ ὄλων τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῶ εὐαρεστησάντων
110 ἀγίων δὲν καταφρονεῖς ποσῶς τὴν προσπάθειαν κἄν τῶν γηίνων,
διὰ νὰ μὴ χωρισθῇς ἀπὸ τὸν κλῆρον τῶν ἀγίων καὶ τῆς
ἀπολαύσεως τοῦ παραδείσου καὶ καταδικασθῇς μὲ τοὺς δαίμονας
εἰς τὸ ἀτελεύτητον πῦρ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Καὶ διὰ νὰ προθυμοποιηθῇς εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, ἄκουσον
115 τὸν θαυμάσιον βίον καὶ πολιτείαν τῆς σήμερον ἐορταζομένης
ἀγίας Παρασκευῆς καὶ θέλεις λάβῃ πολλὴν ὠφέλειαν ψυχῆς. //

φ. 30

Ἀρχὴ τοῦ βίου τῆς ὁσίας

Αὕτη ἡ ἀοίδιμος καὶ τῷ ὄντι μεγάλη καὶ περιβόητος ἐν
γυναίξιν ὁσία καὶ πανεύφημος Παρασκευὴ ἐγεννήθη εἰς μίαν
120 κωμόπολιν τῆς Θράκης, ἥτις καὶ παλαιὰ καὶ τώρα Ἐπίβατα
ὀνομάζεται. Οἱ γονεῖς αὐτῆς ἦσαν εὐγενεῖς καὶ ἐνδοξοὶ κατὰ τοὺς
χρόνους 6500 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, κατὰ τὸν καιρὸν ὅπου
ἐκράτουν οἱ Λατίνοι τὰ Ἱεροσόλυμα διώξαντες ἐκείθεν τοὺς
Ἀγαρηνοὺς. Ἦσαν δὲ οἱ γονεῖς τῆς εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι, καὶ κατὰ
125 τὴν ἐνθεον πολιτείαν τοὺς ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς καὶ καρπὸν
κοιλίας ἡγιασμένον ἀπὸ μήτρας αὐτῆς, ταύτην τὴν μακαρίαν
Παρασκευὴν, τὴν ὁποῖαν ἀναγεννήσαντες διὰ τοῦ ἀγίου
βαπτίσματος, τὴν ἀνάθρεψαν “ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου”.
Καὶ ὅταν ἐφθασεν ἡ κόρη εἰς τὸν δέκατον χρόνον τῆς ἡλικίας τῆς,
130 ἦλθε μὲ τὴν μητέρα τῆς εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ
ἀκούσασα τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὅπου ἔλεγεν, “Εἰ τις θέλει ὀπίσω
μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
καὶ ἀκολουθήτω μοι”, ταῦτα, λέγω, ἀκούσασα ἡ ἀοίδιμος
ἐκρατήθη ὅλη ἀπὸ ἐνθεον ἔρωτα καὶ εὐγαίνουσα ἀπὸ τὴν
135 ἐκκλησίαν ἄφησε τὴν μητέρα τῆς νὰ πηγαίνει ἐμπρὸς καὶ αὐτὴ
ἀπαντήσασα ἕναν πτωχὸν καὶ εὐγάνουσα τὰ πλούσια καὶ λαμπρὰ
φορέματα ὅπου ἐφόρειε τὰ ἔδωκε τοῦ πτωχοῦ καὶ ἐπῆρε τὰ

101. πρέσβεις cod.

101-102. Πρβλ. S. H. Butcher (ἔκδ.), *Δημοσθένους*, Λόγος περὶ στεφάνου, ἔκδ. Oxford 1903, ²1966,
75, 8-76, 6-77, 1.

109-110. Βλ. Μηνολόγιον Κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως.

112-113. Πρβλ. *Ματθ.* 25, 41.125-126. *Δεύτερη εὐχὴ γάμου.*128. *Ἐφ.* 6, 4.131-134. *Ματθ.* 16, 24. Πρβλ. *Μάρκ.* 8, 34. *Λουκ.* 9, 23.

- πενιχρά εκείνου φορέματα και τὰ ἐφόρεσε, τὰ ὅποια ἔλαβεν ἀρχήτερα μὲ σοφὴν μέθοδον. Πηγαίνουσα λοιπὸν εἰς τὸν οἶκόν
 140 τους, βλέποντές την οἱ γονεῖς της μὲ ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ φορέματα ἐνδυμένην τὴν ὕβρισαν, τὴν ἀτίμασαν μὲ λόγια φοβεριστικά καὶ τὴν ἔδειραν διὰ μὴν τὸ κάμη πλέον ἄλλην φοράν. Ἐκεῖνη δὲ ἡ
 μακαρία καὶ δεύτερην καὶ τρίτην φοράν τὰ ὅμοια ἔκαμνε καὶ ἔδιδεν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ φορέματα ὅπου τῆς ἔδιδαν οἱ γονεῖς
 145 της, χωρὶς νὰ θάνῃ ποσὺς εἰς τὸν νοῦν της τὰς ὕβρεις καὶ δαρμούς τῶν γονέων της. Καὶ αὐτὰ μὲν ὅπου ἔπραττεν εἰς τὸ σπῆτι τῶν γονέων της, // ἦσαν προχαράγματα τῆς ὑψηλῆς ἀγγελικῆς φ. 31 πολιτείας, ὅπου ὕστερον ἐτέλεσεν ἡ τρισόλβιος. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὴν ὀδύνην τοῦ πνεύματος ὅπου ἔλαβεν
 150 εἰς τὴν ψυχὴν της, ἄφησε καὶ γονεῖς καὶ συγγενεῖς καὶ κληρονομίαν τῶν ὑποστατικῶν, χρημάτων καὶ δούλων της καὶ φεύγουσα κρυφίως ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ προσκυνήσασα ὅλους τοὺς ἱεροὺς ναοὺς καὶ ἅγια λείψανα καὶ ἱερὰ κειμήλια ὅπου τότε ἐκεῖσε εὐρίσκοντο καὶ εὐλογηθεῖσα ἀπὸ τοὺς
 155 ἁγίους πατέρας ὅπου ἀντάμωσε καὶ ἐφοδιασθεῖσα μὲ τὰς ἁγίας τῶν εὐχάς, εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπέρασεν ἀντίκρυ τὴν ἀνατολὴν εἰς τὴν Χαλκηδὸνα, ὅπου τώρα λέγεται Κατίκιοϊ, καὶ προσκυνήσασα τὸν ναὸν καὶ τὸ ἅγιον λείψανον τῆς πανευφήμου Εὐφημίας τῆς μάρτυρος, ἐπέρασεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
 160 Ἡράκλειαν περιπατοῦσα πεζῇ ὡσάν ζήτουλας. Οἱ δὲ γονεῖς της ἐξέταζον πανταχοῦ καὶ ἔστειλαν ἀνθρώπους νὰ τὴν γυρεύουσι καὶ πολλοὺς τόπους καὶ χώρας περιελθόντες καὶ ἐξετάζοντες δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὴν εὑρουσιν. Ὅθεν ὑπέστρεψαν ἄπρακτοι εἰς τὸν οἶκόν τους. Εὐροῦσα δὲ ἡ ὁσία ἐκεῖ εἰς τὴν Ἡράκλειαν ἓνα ναὸν
 165 τῆς Θεοτόκου καὶ ἐμβαίνουσα εἰς αὐτὸν μὲ πολλὴν ἀγαλλίασιν ψυχῆς, ἔμεινεν εἰς αὐτὸν καταβρέχουσα μὲ δάκρυα τὸ ἔδαφος καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ πέντε χρόνους μετερχομένη κάθε εἶδος ἀρετῆς, μὲ στάσεις ὀλονυκτίους, νηστείας, στηθοκοπήματα, ἀναστεναγμούς, δάκρυα καὶ πένθος ἄσβεστον. Τὴν δὲ χαμαικοιτίαν τῆς στρωμνῆς
 170 τῆς ποῖος νὰ τὴν διηγηθῇ; Ἡ τὸ ταπεινὸν τοῦ ἡθους αὐτῆς, τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος, τὸ καθαρὸν τῆς καρδίας καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν νεύσιμόν της; Εἰς αὐτὰ καταγινομένη ἡ μακαρία ἀσχόλαστα, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ νὰ τὴν ἀξιώσῃ νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ προσκυνήσῃ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Ἦκουσεν ὁ
 175 Δεσπότης τὴν δέησιν τῆς δούλης Του καὶ τῆς ἔστειλεν ἀνθρώπους συνοδείαν ὅπου καὶ αὐτοὶ ἦσαν διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ εὐξαμένη ἡ ὁσία εὐγῆκεν ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ περιφραχθεῖσα μὲ τὰς εὐχάς/ / καὶ τὴν ἀνωθεν βοήθειαν ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ φ. 32 καὶ προσκυνήσασα ὅλους τοὺς σεβασμίους τόπους καθὼς ἐπόθει,

180 ἐνθα οἱ ἄχραντοι πόδες τοῦ Σωτῆρος ἐπεριπάτησαν, καὶ
 πετασθεῖσα εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου ὡς πουλίον εὐρῆκεν ἐκεῖ
 ἓνα μοναστήριον γυναικῶν καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτό. Ὅπόσους δὲ
 ἀγῶνας ἐκεῖ ἠγωνίσθη ἡ μακαρία ἀδύνατον εἶναι νὰ τοὺς
 εἰποῦμεν. Παλαίους μὲ τὸν διάβολον ἔως ὅπου τελείως τὸν
 185 ἀφάνισεν, ὁ ὅποιος τῆς ἔφερε πολλοὺς πειρασμοὺς πρότερον, τοὺς
 ὁποίους δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς γράψομεν διὰ τὸ μάκρος, τὴν
 συντομίαν τοῦ λόγου μεταχειριζόμενοι, παρὰ μόνον ὀλίγα πρὸς
 ἐνθύμησιν ἐδῶ γράφομεν τὸ πιστόν της ἦτον ὀλίγον νερόν ἀπὸ τὸ
 πηγᾶδι, εἶχε μίαν ψάθαν διὰ στρωμνὴν της, τὸ δὲ φόρεμά της ἓνα
 190 τρίχινον ῥάσον καταμπαλωμένον. Εἶχε δὲ εἰς τὸ στόμα της τὸν
 θεῖον ὕμνον ἀκατάπαυστα καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς της τὰ δάκρυα.
 Τὸ δὲ ὕψος τῶν ἀρετῶν της ἡ ταπεινοφροσύνη τὰς περιελάμβανε
 ὅλας.

Ἐμεινε λοιπὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν παρθενῶνα χρόνους ἀρκετοὺς
 195 ἀγωνιζομένη ὡς ἄσαρκος, ἔως εἰς τὸν εἰκοστὸν πέμπτον χρόνον
 τῆς ἡλικίας της, εἰς τοὺς χρόνους ὅπου οἱ Λατίνοι ἐκράτουν τοὺς
 Ἀγίους Τόπους. Καὶ ἔπειτα εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον ἐκεῖνο
 καὶ ἐκατέβη εἰς τὴν Ἰόππην, τὴν νῦν λεγομένην Ἰάφα. Καὶ ἐμβᾶσα
 εἰς ἓνα καράβιον τὴν εὐγαλεν εἰς τὴν πατρίδα της, ἀφ' οὗ
 200 ἐδοκίμασεν εἰς τὴν θάλασσαν πολλὴν φουρτούνα καὶ κίνδυνον
 ναυαγίων. Καὶ ἔπειτα ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἢ
 αἰοιδίμος καὶ ἐπροσκύνησε πάλιν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς καὶ ἅγια
 λείψανα τὰ εἰς αὐτὴν εὐρισκόμενα καὶ ἀντάμωσεν ἐναρέτους
 ἀνδρας ὅπου τότε εὐρίσκοντο καὶ ἔπειτα εὐγῆκεν ἀπὸ αὐτὴν καὶ
 205 ἐπῆγεν εἰς ἓνα χωρίον, Καλλικράτειαν λεγόμενον, καὶ ἔμεινεν εἰς
 τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, καταφρονήσασα τὸν
 πόθον καὶ εὐγένειαν τῶν γονέων της, καὶ δὲν ἐγνωρίσθη ποσῶς
 εἰς αὐτοὺς, περιγελάσασα νουνεχῶς ἡ μακαρία τὰς μηχανὰς τοῦ
 διαβόλου. Καὶ ἀφ' οὗ ἐπέρασαν / δύω χρόνοι καλῶς ἀγωνισαμένη φ. 33
 210 περισσότερον ἀπὸ τὸ πρότερον καὶ ὡς περιστερὰ πετασθεῖσα
 ὑψηλὰ ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῶν βεόντων τοῦ ματαίου τούτου
 κόσμου καὶ ἀμείαντος μείνας, κατέπαυσεν εἰς τὴν οὐράνιον
 κιβωτὸν καὶ ἐπαράδωκε τὴν μακαρίαν της ψυχὴν εἰς χεῖρας Θεοῦ,
 ὁδηγουμένη ἀπὸ ἀγίους ἀγγέλους εἰς τὰς αἰωνιζούσας θείας
 215 σκηναῖς τῶν ἁγίων.

Τὸ δὲ ἅγιόν της λείψανον τὸ ἐνταφίασαν οἱ χριστιανοὶ καὶ
 ἐκρύπτετο εἰς τὴν γῆν ἀρκετὸν χρόνον χωρὶς νὰ γνωρίσουν τὴν
 ἀγιότητά του. Ἐπειτα κάποιος ἀνθρωπος, ὅπου ἔζησε κακῶς τὴν
 ζωὴν τοῦ ὀταλαίπωρος, ἀπέθανε καὶ ἔσκαψαν πλησίον τοῦ τάφου
 220 τῆς ἁγίας νὰ τὸν ἐνταφιάσουν. Ἡ δὲ ἁγία δὲν ἔστερξε νὰ τεθῇ
 σιμά της τὸ λείψανον ἐκεῖνου τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, μόνον

181. πετασθεῖσα cod.

186. δυνάμεθα cod.

210. Ποβλ. Γεν. 8, 9.

ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον ἐνὸς ἐναρέτου ἀνδρός, ὁποῦ εὐρίσκετο ἐκεῖ εἰς
τὸν ναὸν ὁποῦ ἦτον ἡ ἀγία ἐνταφιασμένη, καὶ λέγει του. Τὸ
βρωμισμένον σῶμα ἐκεῖνο σήκωσέ το ἀπὸ σιμά μου καὶ μακρὰν
225 ἀπὸ ἐμένα βάλε το. Διότι μὲ τὸ νὰ ἦμαι ἡλιος δὲν ὑποφέρω νὰ
συνευρίσκομαι μὲ τὸ σκότος καὶ μὲ τὴν δυσωδίαν. Ταῦτα ἀκούσας
ἐκεῖνος ἐνόμισεν ὅτι νὰ ἦτον ἀπλῶς ὄνειρον καὶ δὲν ἐφρόντισε νὰ
κάμῃ τὸ προστασόμενον. Ἀλλὰ πάλιν ἡ ἀγία τοῦ ἐφάνη δεύτερον
καὶ τρίτον καὶ τὸν ἐπρόσταξε μὲ φοβερισμόν. Ὅθεν γνωρίσας ὁ
230 μοναχὸς πὺς ἦτον θεϊκὴ ὀπτασία, μὲ τὸ νὰ τοῦ ἐδειξεν ἡ ὁσία τὸν
τόπον τοῦ μνήματος μὲ τὸν δάκτυλόν της, ἐφάνέρωσε τὸ δράμα εἰς
τὸν λαὸν τοῦ χωρίου ἐκείνου. Καὶ συναχθέντες ὅλοι ἐσκαψαν μὲ
προθυμίαν ὥσάν νὰ ἤθελαν εὐρωσι θησαυρὸν μέγαν. Καὶ
σκάπτοντες, ὡς ἐπλησίασαν εἰς τὸ ἅγιον λείψανον τῆς ὁσίας,
235 εὐγῆκεν εὐωδία ἄρρητος. Καὶ εὐρόντες τὸ πανάγιον ἐκεῖνο σκῆνος
σῶον, τέλειον καὶ ἀκέραιον εὐωδιάζον τὸ ἐσήκωσαν εὐλαβικῶς
καὶ τὸ ἀπόθεσαν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, γεμίζοντες
τὸν ἀέρα μὲ μῦρα καὶ θυμιάματα καὶ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ
πνευματικὰς. // Ὅσα δὲ θαύματα ἔκαμε τὸ ἅγιον ἐκεῖνο λείψανον
240 εὐρισκόμενον εἰς τὸν ναὸν ἐκείνον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων,
ἀδύνατον εἶναι νὰ τὰ γράψωμεν.

Διὰ τὰ ὁποῖα θαυμάσια μαθόντες οἱ βασιλεῖς τῆς
Κωνσταντινουπόλεως ὕστερον, ἔστειλαν καὶ τὸ μετεκόμισαν εἰς
τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων καὶ τὸ ἔθεσαν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων
245 Ἀποστόλων καὶ ἐκεῖ εὐρίσκετο ἄχρι τῆς ἀλώσεως ὁποῦ ἐγίνε διὰ
τὰς ἁμαρτίας μας. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἠχμαλωτίσθη,
τὰ μὲν λοιπὰ ἅγια λείψανα ὁποῦ εἰς αὐτὴν εὐρίσκοντο
διεμοιράσθησαν διαφόρως, τὸ δὲ ἅγιον λείψανον τῆς ἀγίας αὐτῆς
Παρασκευῆς ἔμεινε χάριτι θεῆς ἀπείραχτον ὁμοῦ μὲ ἄλλα τρία
250 ἀγίων γυναικῶν τῆς ἀγίας λέγω Εὐφημίας τῆς πανευφήμου, τῆς
ἀγίας Θεοφανοῦς, γυνῆς τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Μεγάλου, καὶ
τῆς ἀγίας μυροφόρου Σαλώμης, μητρὸς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τὰ
ὁποῖα αὐτὰ εὐρῆκεν ὁ πρῶτος πατριάρχης μετὰ τὴν ἄλωσιν
διορισθεῖς ἀπὸ τὸν σουλτάνον, ὁ ἀγιώτατος Γεννάδιος, ὅτι τοῦ
255 ἔδωκε τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων διὰ πατριαρχεῖον, ἀλλὰ
φοβηθεῖς νὰ καθίσῃ ἐκεῖ διὰ τὴν ἐρημίαν τοῦ τόπου ὁποῦ
ἐκουρσεύθει, ἐπῆρεν αὐτὰ τὰ τέσσαρα λείψανα καὶ ἐκάθισεν εἰς
τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου, τὸ πρῶτον πατριαρχεῖον. Ἀλλὰ
μετὰ χρόνους ὕστερον ἀπὸ τὰ σκάνδαλα τῶν κληρικῶν καὶ
260 συνερίσματα ποῖος νὰ γίνῃ πατριάρχης, ἔκαμε τζουμαγίαν
(ἀλλοίμονον) ὁ μισαρὸς Μπεγέρμπης τὸν ναὸν τῆς

φ. 34

224. σίκωσέ το cod.

225. βάλλε το cod.

236. εἰσίκωσαν cod.

238-239. Πρβλ. Ἐφ. 5, 19. Κολ. 3, 16.

243. μετακόμισαν cod.

251. Θεοφανῶ cod.

261. ἀλοίμιον cod.

Παμμακαρίστου. Ἐπῆραν ὁμῶς οἱ χριστιανοὶ αὐτὰ τὰ τέσσαρα
 ἅγια λείψανα καὶ τὰ μετεκόμισαν εἰς τὸ νέον πατριαρχεῖον τοῦ
 Ἁγίου Γεωργίου. Καὶ τὰ μὲν τρία εὐρίσκονται ἐκεῖ ἕως τὴν
 265 σήμερον ὑπὸ πάντων τῶν πιστῶν εὐλαβῶς προσκυνούμενα.

Τὸ δὲ λείψανον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τὸ ἐζήτησεν ὁ
 εὐλαβὴς Μπογδάν Πεῖν Πέτρος ἀπὸ τὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν, μὲ
 ὑπόσχεσιν νὰ πληρώσῃ ὅλον τὸ χρέος τοῦ πατριαρχείου καὶ τὸ φ. 35
 ἐκατέδασαν κρυφίως τὴν νύκτα μὲ σχοινία // ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ
 270 Διπλοφαναρίου. Καὶ οὕτω τὸ ἔφερεν εἰς τὴν Μολδαυίαν καὶ ἐκεῖ
 εὐρίσκεται ἕως τὴν σήμερον εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῶν Τριῶν
 Ἱεραρχῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν κοινότητα τοῦ
 Ἁγίου Ὁρους.

Καὶ καθεκάστην πηγάζει τοῖς πᾶσι θαυμάτων πηγὰς,
 275 καθὼς πανταχοῦ ἡ φήμη τῆς ἁγίας ἐξηλθε. Καὶ συβρέουσι
 πανταχόθεν τὰ πλήθη τῶν πιστῶν, ἡγεμόνων, ἀρχόντων,
 πλουσίων, ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ παντὸς τάγματος καὶ τάξεων
 ἀνθρώποι τὰς αἰτήσεις πλουσίως λαμβάνοντες.

Αὐτὸς εἶναι ὁ θαυμασιος βίος τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν
 280 Παρασκευῆς, ἀδελφοὶ χριστιανοί. Οὕτως ἡγωνίσθη καὶ οὕτως
 ἐδοξάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν. Αὐτὴν ἅς μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸ κατὰ
 δύναμιν, κἄν ὅχι εἰς τὰς λοιπὰς ἀρετάς της, ἀμὴ εἰς τὴν
 ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς πένητας καὶ μὲ μετάνοιαν καὶ συντριβὴν
 καρδίας καὶ καθαρὰν ἐξομολόγησιν, μὲ ἀγάπην εἰς τοὺς ἀδελφούς,
 285 μὲ αὐτὰ ἅς ἐξιλεώσωμεν τὸν Σωτῆρα Χριστόν, δίδοντες μερίδα εἰς
 τὴν ψυχὴν, καθὼς ὅπου δίδομεν καὶ εἰς τὸ σῶμα. Δίδοντες ἀκόμη
 μερίδα καὶ εἰς τὸν Χριστόν καὶ οὐχὶ μόνον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον.
 Ὅμοιως δίδοντες μερίδα ὅχι μόνον εἰς τὸν ἑβδομον τῆς προσκαιροῦ
 ταύτης ζωῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ὄγδοον, τῆς μελλούσης δηλαδὴ
 290 αἰωνίου ζωῆς καὶ τὴν πρέπουσαν εὐλάβειαν εἰς τοὺς ἁγίους. Καὶ
 τότε, ὅταν τὰ τοιαῦτα δῶρα καὶ χαρίσματα δώσωμεν, ὅχι μόνον
 εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν θέλει μᾶς βοηθῇ μετὰ χαρᾶς εἰς τὰς
 ἀναγκαίας μας χρεῖας, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον θέλομεν ἀξιωθῇ νὰ
 295 ἀπολαύσωμεν τὴν αἰώνιον μακαριότητα χάριτι τοῦ φιλανθρώπου
 Θεοῦ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος πάντοτε, νῦν καὶ ἄει καὶ εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.